

Offer för missbruket?

En diskursanalys av dags- och kvällspressens framställning av
sexmissbrukande män och kvinnor

Av

My Ejdelind och Anna Salomonsson

Lunds Universitet

Campus Helsingborg

VT- 10

Handledare: Carina Tigervall

Abstract

Authors: My Ejdelind and Anna Salomonsson

Title: Victim of addiction? A discourse analyse of the daily press and the evening papers' portrayal of sexual addicted men and women.

Supervisor: Carina Tigervall

Assessor: Anders Lundberg

The purpose of this study was to analyse how media portray men and women that are addicted to sex. We also wanted to see if there were any obvious differences between men and women in the portrayals. To be able to do this we did a discourse analyse of 60 articles from the daily press and the evening papers in Sweden. To analyse these 60 articles we used a social constructivist perspective, we have also been using Judith Butlers gender theory, discourse, Nils Christies ideal victim theory and Nancy Chodorows theory about attachment.

Our study is based on two main questions, which are:

- How are men and women portrayed as sex-addicts in the daily press and the evening papers?
- What differences are there in the daily press and the evening papers' portrayal of sexual addicted men and women when it comes to being a victim?

We found that men are more often portrayed as ideal victims compared to women by the press. The reason for this is that the authors describe men as weak and anxiety-ridden in contrast to women who the authors describe as in need of confirmation.

Key words: Sexual addiction, social construction, discourse, gender theory, press.

Innehållsförteckning

FÖRORD	5
1 INLEDNING.....	6
1.1 PROBLEMFÖRMULERING.....	6
1.2 SYFTE.....	7
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR	7
2 TIDIGARE FORSKNING	7
<i>CHARLES P. SAMENOW</i>	8
<i>AL COOPER, DAVID L. DELMONICO OCH RON BURG</i>	8
<i>JENNIFER P. SCHNEIDER</i>	9
<i>DAWN M. OPITZ, SERGEI V. TSYTSAREV OCH JEFFREY FROH</i>	9
<i>SARAH J. REED</i>	10
<i>ANJA HIRDMAN</i>	11
3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	11
3.1 SOCIALKONSTRUKTIVISMEN.....	11
<i>DISKURS</i>	12
<i>JUDITH BUTLERS GENUSTEORI</i>	13
<i>CHODOROWS TEORI</i>	15
<i>DET IDEALISKA OFFRET</i>	16
4 METOD.....	17
4.1 KVALITATIV METOD	17
4.2 DOKUMENTANALYS	17
<i>DISKURSANALYS</i>	17
4.3 URVAL	19
<i>MATERIALETS STYRKOR OCH SVAGHETER</i>	19
4.4 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	20
4.5 ARBETSFÖRDELNING	20
4.6 BEARBETNING AV MATERIALET.....	20

5 RESULTAT OCH ANALYS	21
5.1 VEM ÄR SEXMISSBRUKAREN I ARTIKLARNÄ?.....	21
5.2 VARFÖR ÄR PERSONERNA I ARTIKLARNÄ SEXMISSBRUKARE?	23
5.3 HUR SEXMISSBRUKET VISAR SIG HOS MÄNNEN OCH KVINNORNA I ARTIKLARNÄ	30
5.4 EXPERTEN I ARTIKLARNÄ	35
5.5 AVVIKANDE ARTIKLAR	36
6 AVSLUTANDE REFLEKTION	40
7 REFERENSLista	42
7.1 LITTERATUR.....	42
7.2 TIDNINGSArtikLAR	43

Förord

Vi vill tacka våra vänner och våra familjer för det stöd och den uppmuntran vi fått under hela arbetets gång. Vi vill även tacka vår handledare, Carina Tigervall, för hennes engagemang i arbetet och stöd i form av viktiga synpunkter på våra texter. Slutligen vill vi även tacka varandra för gott samarbete.

1 Inledning

1.1 Problemformulering

Meeuwisse och Swärd (2006) tar i sin diskussion om sociala problem upp att exempelvis alkohol- och narkotika missbruk och prostitution är självklara sociala problem. De tas helt enkelt för givna som sådana till skillnad från andra grupper av människor som inte klassas som "sociala problemgrupper" och människor med sociala problem. Vi anser att en av dessa grupper är sexmissbrukarna. Det finns olika definitioner av vem som är sexmissbrukare och hur detta missbruk visar sig. Torbjörn Fjellström (2009) som var den personen som förde in SLAA (Anonyma sex- och kärleksberoende) i Sverige på 1980-talet menar exempelvis att sexmissbruk eller sex- och kärleksberoende som han också kallar det är en beroendesjukdom där var och en som lider av sjukdomen har ett tvångsmässigt sexuellt beteende. Inriktningen på sexualiteten, eller hur sjukdomen visar sig, menar Fjellström är betydelselös. När vi söker på ordet sexmissbruk i Nationalencyklopedin förklaras sexmissbruk som en beroendesjukdom på följande sätt:

Andra beteendeproblem som ibland anses kunna utgöra beroendesjukdom är t.ex. shoppingmissbruk och sexmissbruk. Det finns dock gränsdragningsproblem liksom risk för medikalisering genom att beskrivningen av något som sjukdom kan uppfattas av den berörda personen som en befrielse från allt ansvar för det egna beteendet. (Nationalencyklopedins hemsida 2010-05-13).

Meeuwisse och Swärd (2006) talar också om mediernas väsentliga roll i det senmoderna samhället. De menar att forskare observerat nutidens besatthet av bland annat människors privata och personliga problem. Dessa forskare menar också att problemen framkallas diskursivt i medierna (Meeuwisse och Swärd, 2006).

Ekecrantz och Olsson (1998) menar att alla händelser i pressen är sociala konstruktioner, vilket innebär att de definieras av författaren som skriver dem och kommunicerar vidare dem. Läsaren uppfattar sedan händelsen som verklig och detta är en effekt av den sociala konstruktionen. Detta innebär att pressen har en stor makt då författaren kan vinkla och bestämma tonen i artikeln beroende på vad han vill att läsaren ska känna, så även gällande artiklar om sexmissbruk. Artiklar som produceras i olika tidningar, som är en konstruktion av en händelse, kan bli till en social konstruktion, det vill säga att de blir verkliga i sina

konsekvenser (Ekecrantz och Olsson 1998, sid 41 och 55). Det är ett bevis på den makt som media har, det vill säga att tidningar kan få människor att byta åsikt genom att skriva om och framställa en händelse på ett visst sätt.

Vi har valt att belysa sexmissbruk i uppsatsen då ämnet känns aktuellt. Det har under vintern (2009/2010) skrivits många artiklar om exempelvis golfproffset Tiger Woods otrohetsaffärer. Artiklarna om Woods har varit på löpsedlar både i Sverige och i övriga världen. Det är inte bara sexmissbruk som pressen skriver flitigt om utan även sex i allmänhet. Det som förr av många ansågs vara ett tabubelagt ämne är nu något som pryder löpsedlarna väldigt ofta och som är ”vardagsmat” för den som följer pressens nyheter. Eftersom sexmissbruk är ett relativt nytt begrepp är det svårt att finna information om det annat än i pressen. Då samhället, där inkluderat även socialarbetare, påverkas av det som står i medierna menar vi att det är intressant att göra en analys av hur sexmissbrukarna framställs i dags- och kvällspress. Hur beskrivs sexmissbrukaren i Sverige? Är det någon skillnad i framställandet av sexmissbrukande män och kvinnor?

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att genom att göra en analys av artiklar i dags- och kvällspress undersöka hur män och kvinnor framställs i frågan om de är offer för sitt sexmissbruk eller inte.

1.3 Frågeställningar

- Hur framställs män och kvinnor som sexmissbrukare i dags- och kvällspressen?
- Vilka olikheter finns i dags- och kvällspressens framställning av sexmissbrukande män och kvinnor i fråga om offerrollen?

2 Tidigare forskning

Vi har inte hittat någon tidigare forskning om pressens framställning av sexmissbruk eller sexberoende personer. Vi har därför valt att titta på tidigare forskning vad gäller sexmissbruk i allmänhet, men också valt att fokusera på medias framställning av olika fenomen eller begrepp och inte bara på sexmissbruk. Mycket av den tidigare forskningen som finns om

sexmissbruk är från USA och vi har tittat på fem olika artiklar om både sexmissbruk kopplat till internet och definitioner om sexmissbruk. Vi har även läst Anja Hirdmans avhandling som handlar om sexuella bilder i medierna.

Charles P. Samenow

Samenow (2010) skriver i sin artikel att sexuella beteende problem har varit kända under flera århundraden, men då har det handlat om beteenden som till exempel nymfomani ("överdriven" könsdrift hos kvinnor). Dagens debatter handlar mer om vad de som kämpar med sexuella beteende problem ska kallas och om de ska jämföras med andra erkända DSM-IV sjukdomar (ett system för att kunna kategorisera och diagnostisera psykiatriska sjukdomar). Dagens vetenskapliga litteratur menar att termen Hypersexual Disorder ska användas och det är av flera olika orsaker. Denna term beskriver de som har en ökad sexdrift, huvudargumentet för att denna term ska användas istället för andra termer som till exempel tvångsmässigt, pådrivande, beroendeframkallande är att dessa ligger för nära andra DSM-IV sjukdomar och på grund av att det finns för lite kunskap om detta beteende så går det inte att motivera att det ska räknas som en sjukdom. Ett exempel som Samenow (2010) tar upp är att termen Impulse Control Disorder NOS, som innebär svårigheter med att kontrollera impulser, inte går att använda när sexdriften är väldigt hög då till exempel om en person sover väldigt mycket inte anses lida av impulse control disorders. Den tuffaste debatten menar dock Samenow (2010) handlar om begreppet sexmissbruk ska användas eller inte. I dagens DSM kategoriseringar räknas inte missbruk som en psykiatrisk sjukdom, utan skiljer istället mellan kemiskt beroende och missbruk. Anledningen till att missbruk inte inkluderas är att begreppet är vagt, felanvänt och stigmatiserande. Samenow (2010) menar ändå att begreppet sexmissbruk kommer att användas tills en mer precis term presenteras.

Al Cooper, David L. Delmonico och Ron Burg

Cooper, Delmonico och Burg (2000) skriver att sexualiteten är en del av det mänskliga sociala beteendet där internet har haft en stor påverkan. De skriver att den anonymitet och tillgänglighet som internet ger i form av att människor kan ha online-relationer gör att de riktiga relationerna ignoreras. Anonymiteten och tillgängligheten som internet presenterar kan även göra så att människor som redan har problem med tvångsmässig sexualitet eller har en psykologisk sårbarhet får större problem. Cooper et al. (2000) skriver att cybersex aktiviteter inkluderar ett brett spann av online beteende. Det finns tre huvudgrupper av

cybersex aktiviteter vilka är utbyte av pornografi, realtid diskussioner och cd-rom distributioner. De skriver vidare att en del av att ha ett tvångsmässigt beteende är att hålla det man gör hemligt för andra.

Jennifer P. Schneider

Schneider (2000) skriver att då internet har växt så har även antalet människor som använder internet för att tillfredställa den sexuella driften ökat och för många som inte har någon bakgrund i något annat missbruk så är cybersex det första uttrycket för sexmissbruk. Hon skriver att några av anledningarna till att cybersex har ökat är att det är billigt, lagligt, inte ger några könssjukdomar och att det är relativt enkelt att dölja för sin partner. Schneider (2000) skriver att ett välkänt drag hos missbrukare är att efter ett tag måste de göra mer och mer för att uppnå samma resultat. För sexmissbrukare menar hon att det kan vara att till exempel spendera mer tid på internet eller ha sex med fler personer. Schneider (2000) har undersökt hur ett beroende av cybersex påverkar familjen. Några av följderna som kom fram i undersökningen var att partnern till den beroende kände sig sårad, bedragen, ensam, förnedrad, arg och att tilliten i förhållandet försvann. Många gånger var även cybersex beroendet en stor faktor då förhållandet slutade i separation. I många av förhållandena tappade båda parterna intresset för sex i förhållandet. Men Schneider (2000) skriver att i vissa fall ökade den sexuella aktiviteten i förhållandet eller så medverkade partnern i den beroendes aktiviteter, då partnern trodde att det skulle lösa problemet. En annan effekt som visade sig i Schneiders (2000) undersökning var att barnen drabbades genom att ingen av föräldrarna var tillgänglig för barnet, föräldrarna grälade inför barnet och där var en stress i hemmet, men också att barnet skämdes över sin förälder som var beroende. Schneider (2000) menar att personer som är beroende av cybersex inte undviker sex, utan de riktar sitt sexuella intresse mot datorn istället för mot sin partner.

Dawn M. Opitz, Sergei V. Tsytsarev och Jeffrey Froh

Författarna skriver att litteratur inom detta ämne definierar sexmissbruk som att personen ifråga är besatt av sex och misslyckas med att kontrollera sitt sexuella beteende trots att det följer svåra konsekvenser av beteendet. De skriver vidare att i studier av sexmissbrukare har man funnit att många av dem har gemensamma drag som visar sig genom att de har många tvångsmässiga beteenden, lider av andra beroenden, dålig kontakt med sin ursprungsfamilj och lider även av olika psykiatriska sjukdomar som till exempel depression. Opitz, Tsytsarev

och Froh (2009) skriver att kvinnorna ofta har samma problem i samband med sitt missbruk som männen har men de har även problem vad gäller graviditet då många har gjort minst en abort. I en studie som Opitz et al. (2009) har studerat så kunde de dra slutsatsen att kvinnliga sexmissbrukare söker efter beteenden som uppfyller behoven av makt, kontroll och uppmärksamhet. Författarna till artikeln tar upp att det finns mycket litteratur om sexmissbruk som visar på att det finns ett samband mellan övergrepp i barndomen och ett sexmissbruk i vuxen ålder. Opitz et al. (2009) tar upp en studie som är gjord av Leedes (2001) som säger att 95 % av sexmissbrukarna är oförmögna att skapa nära relationer. De skriver vidare att förutom att sexmissbrukare ofta har varit utsatta för övergrepp i sin barndom så kommer ofta kvinnliga sexmissbrukare från familjer som är problemfyllda och strikta. Opitz et al. (2009) menar att kvinnor som har ett sexmissbruk ofta har en bakgrund i andra missbruk som drog- och alkoholmissbruk. I nyligen gjorda studier av kvinnliga sexmissbrukare upplever kvinnorna att deras pappor inte har varit närvarande, men i de fall där de varit det så har papporna varit överbeskyddande och kontrollerande (Opitz et al. 2009).

Sarah J. Reed

Reed (2000) skriver att sexmissbruk ofta har sin grund i sexuella övergrepp som skett i barndomen och ofta åtföljs missbruket av en stor ohälsosam känsla av skam. Reed (2000) beskriver i sin artikel en typisk kvinnlig sexmissbrukare. Personen hon beskriver är en person som ständigt söker något som ska fylla det tomrum som hon har i sitt liv, vilket hon gör med ständiga nya sexuella möten. Reed (2000) fortsätter i sin berättelse att beskriva kvinnans uppväxt, vilket var i en familj med en försummande mamma som var alkohol- och drogmisbrukare. Under en period fick flickan bo hos sina morföräldrar och där blev hon utsatt för sexuella övergrepp. Hennes barndom gjorde att hon inte kunde utveckla förmågan att lita på folk. Reed (2000) definierar även vad sexmissbruk är. Hon definierar det som en sjukdom där någon form av sexuellt beteende kan fungera till att ge njutning, men även till att skapa en flykt från en inre oro. En viktig aspekt av ett beroende beteende är att beteendet är ostabilt och okontrollerbart vilket leder till ett självdestruktivt beteende. En annan viktigt aspekt av ett beroende är att personen börjar rationalisera och tro på sina lögnar. Reed (2000) skriver att när sexmissbruk behandlas så är det viktigt att göra en noggrann undersökning så att inte andra eventuella beroende, som till exempel alkohol- och drogmisbruk, förbises. I sin artikel tar även Reed (2000) upp de tre nivåer av beroende som Patrick Carnes har fastställt. Den första nivån är beteende som generellt är accepterat av samhället men som går till en

överdrift. Nivå två inkluderar de beteende som gör andra till offer och där det finns rättsliga påföljder. Den sista och tredje nivån innehåller beteende som har allvarliga sociala, psykologiska och rättsliga konsekvenser. Reed (2000) skriver att både ångest och skuld kan leda till ett missbruksbeteende, i de fall då beteendet finns där för att ersätta tro och tillit.

Anja Hirdman

I sin avhandling, som handlar om veckopressens framställning av bilder under 1965, 1970, 1975 och 1995, fokuserar Anja Hirdman sin analys på bilderna och inte på texterna i de medier hon valt att forska på, vilka är Vecko Revyn och Fib aktuellt. Anja Hirdman har i sin studie gjort en jämförelse mellan press riktad till kvinnor (Vecko Revyn) och press riktad till män (Fib aktuellt). Hirdman menar att den bild veckopressen ger av kvinnor också påverkar och styr samhällets syn på kvinnor. De olika typer av bilder som publicerats i de två olika tidningarna har förändrats över tid och så har också samhällets syn på kvinnor. Hirdman menar att de olika tidningarna ”talar” till kvinnor och att sexualitet används för att locka läsare både i form av texter och bilder. Detta menar Hirdman gör att världen utanför tidningen inte har någon betydelse utan att det är läsaren som är huvudpersonen i det som förmedlas genom text och bild (Hirdman, 2001). Hon uttrycker detta på följande sätt:

Vad denna alltmer narcissistiska journalistik visar upp är i slutändan inte publiken utan sig själv. Det som reflekteras i deras spegelbilder ut mot läsaren är deras egna idéer, förväntningar på vad vi som kvinnor och män ska och bör vara intresserade av och, framförallt, hur vi förväntas reagera på deras uppmaningar. Hirdman (2001:282).

3 Teoretiska utgångspunkter

3.1 Socialkonstruktivismen

Diskursanalys bygger på det socialkonstruktivistiska perspektivet. Även detta perspektiv är väldigt brett, men Winther Jörgensen och Philips (2000) tar upp Vivien Burrs fyra utgångspunkter som binder ihop perspektivet på ett, vad vi anser, bra sätt:

- En kritisk inställning till självklar kunskap
- Vår kunskap om världen kan inte omedelbart betraktas som en objektiv sanning. Verkligheten är bara tillgänglig för oss genom våra kategorier – och vår kunskap och

våra världsbilder är inte spegelbilder av verkligheten ”därute” utan en produkt av våra sätt att kategorisera världen. [...]

- Historisk och kulturell specificitet

Vi är väsentligen historiska och kulturella varelser och vår syn på och kunskap om världen är alltid kulturellt och historiskt präglade. Därför är det sätt på vilka vi uppfattar och representerar världen historiskt och kulturellt specifika och *kontingenta*: Våra världsbilder och identiteter kunde ha varit annorlunda och de kan förändras över tiden. Diskursivt handlande är en form av socialt handlande som bidrar till att konstruera den sociala världen (inklusive kunskap, identiteter och sociala relationer) och därmed bevara vissa sociala mönster. [...]

- Samband mellan kunskap och sociala processer

Vårt sätt att uppfatta världen skapas och upprätthålls i sociala processer. Kunskap frambringas i social interaktion, där man både bygger upp gemensamma sanningar och kämpar om vad som är sant och falskt.

- Samband mellan kunskap och social handling

I en bestämd världsbild blir några former av handling naturliga och andra otänkbara. Olika sociala världsbilder leder således till olika sociala handlingar, och den sociala konstruktionen av kunskap och sanning får därmed konkreta sociala konsekvenser. (Winther Jørgensen & Philips 2000 s. 11-12).

Giddens (2007) skriver att social konstruktion handlar om att det som individer och samhället uppfattar och tolkar som verkligt är ett resultat av ett socialt samspel mellan individer. Detta gör att beroende på i vilken kultur man lever i så uppfattar man olika saker som den rätta verkligheten. Precis som Giddens (2007) skriver så menar Winther Jørgensen och Philips (2000) att det sätt som vi uppfattar och förstår världen på inte är en återspeglning av världen utan det är en följd av historiska och kulturella föreställningar om världen. Dessa skapas och bevaras sedan av samspel mellan individer.

Diskurs

När diskursanalys används handlar det om att sätta det studerade fenomenet i ett sammanhang, det vill säga att få ett perspektiv på det. De finns olika förhållningssätt inom

diskursanalys, men Winther Jørgensen och Philips (2000) har valt att fokusera på tre olika. Dessa tre förhållningssätt fokuserar alla mycket på maktrelationerna i samhället och att hitta perspektiv som kan kritisera dessa relationer och få till en möjlighet till social förändring. Vad de också har gemensamt är att de alla utgår från det socialkonstruktivistiska sättet när det kommer till sin syn på språket. Den största skillnaden mellan de olika sätten är tanken om diskurserna skapar det sociala helt eller om diskurserna skapas av andra delar av det sociala. (Winther Jørgensen & Philips, sid 8-9, 2000 Börjesson, sid 25, 2003).

De diskursanalytiska angreppssätten anser att människans tillgång till verkligheten går genom språket och språket hjälper till att skapa representationer av verkligheten som inte enbart är speglingar av den existerande verkligheten utan representationerna skapar även verkligheten. En följd av det är att sker det en förändring i diskursen så förändras även den sociala verkligheten. (Winther Jørgensen & Philips, sid 15-16).

Tankesättet inom diskursanalys är att det inte går att nå verkligheten som finns utanför diskursen då det är diskursen i sig som ligger till grund för analysen. Detta gör att målet med en diskursanalys inte är att komma underfund med hur verkligheten egentligen är, utan det som görs vid en diskursanalys är att studera vilka mönster som finns i texterna och vilka de sociala konsekvenserna kan bli beroende på hur verkligheten framställs av diskursen. När diskursanalys används som en teoretisk utgångspunkt så uppstår genast ett problem med hur du som forskare ska kunna argumentera för att din bild av världen är en bättre sanning än andras. För redan från början när du använder dig av diskursanalys så accepterar du att verkligheten är socialt konstruerad och att det finns flera olika verkligheter. Denna problematik är något som finns inbyggd i alla socialkonstruktivistiska sätt att tänka. Med hjälp av en bestämd teori kan världen ses på ett bestämt sätt och då ställa andra frågor till materialet än de frågor som används när man utgår från sin vardagsförståelse. (Winther Jørgensen & Philips sid 28-30).

Judith Butlers genusteori

Judith Butlers (2006) Foucaultinspirerade genusteori bygger på att både kön och genus är en social konstruktion. Hon menar att könsidentiteter anordnas genom en upprepning av akter som möjliggör till konstant förändring. Varje upprepning kan därmed leda till en mer eller mindre stor förskjutning vilket innebär att kön och genus aldrig är statiska. Butler (2006) är

dock tydlig med att förklara att hon inte menar att genus och kön är mekaniskt eller automatiskt uppbyggt utan är en pågående process som sker i kroppar och praktiseras socialt och kulturellt. Butler (2006) talar om kön och genus som något som iscensätts genom kroppsliga och språkliga handlingar, hon kallar detta för performativitet och menar att det är sammanhängande med socialkonstruktivismen. Butler (2006) hävdar att kroppen ger en grund för språket och att språket i sin tur bär kroppsliga avsikter och att detta kan ske både medvetet och omedvetet.

Tiina Rosenberg sammanfattar Butlers (2005) ifrågasättande av heteronormativiteten på ett träffande sätt:

[...]en *heteronormativ* definition av kvinnor och män enligt logiken feminin = kvinnlig = kvinna, maskulin = manlig = man. Hennes förmodligen mest omtalade och kända begrepp, *den heterosexuella matrisen*, betecknar en modell av genustydlighet som förutsätter att kulturellt begripliga kroppar måste utgå från stabila kön. För att uttrycka det enkelt: Kroppar är inte begripliga i sig utan kulturen skapar begripliga kroppar genom den heterosexuella matris som kräver en genusordning med två tydligt identifierbara kön/genus: ett kvinnligt/feminint och ett manligt/maskulint. (Butler, 2005 s. 10).

Butler (2005) talar om att den heterosexuella matrisen, som är en diskurs, är viktig för att förstå vad som är godkänt och icke- godkänt rent socialt gällande kön och genus. Butler (2005) ifrågasätter även vad kvinnorörelser vanligtvis menar med ”kvinna”. Hon menar att ordet ”kvinna” är förenklande och ett för allmänt hållet begrepp då hon vidare menar att det finns skillnader inom vem som är just kvinna. Dessa skillnader exemplifierar Butler (2005) med till exempel sexualitet och etnicitet.

Ett sista citat av Tiina Rosenbergs inledning i Butlers (2005) bok följer nedan. Citatet syftar till att exemplifiera hur Butlers tankar runt manligt och kvinnligt går.

”: »kvinnor sitter med ihoppressade ben, medan män sitter med särade ben». Enligt Butler skulle resonemanget ändras till att »med ihoppressade ben iscensätts (’görs’) en kvinna, med särade ben en man».[...] Butler pekar på detta sätt ur det normativa

förhållningssättet till köns kategorier. Det ger inte svar på frågan vad dessa kategorier är, utan vilken funktion de har".(Butler, 2005 s. 16).

Chodorows teori

Chodorows teori säger att barn lär sig i mycket tidig ålder vad kvinnligt och manligt är och det är i stor utsträckning beroende av barnets anknytning till de vuxna som finns i barnets närhet. Till skillnad från Freud så anser Chodorow att modern har en stor betydelse för barnet, och fadern kommer då i skymundan, och detta beror på att modern är den viktigaste personen i barnets liv under de första åren. För att barnet ska kunna utveckla en egen identitet och bli en egen individ så är det viktigt att barnet med tiden blir mer självständig. Chodorow menar att denna process mot att bli en egen individ ser olika ut för pojkar och flickor. Flickor fortsätter, till skillnad mot pojkarna, att vara nära modern för att till exempel kunna härma det hon gör. Eftersom flickan håller sig kvar längre hos mamman och det inte sker någon abrupt brytning så kommer flickan i vuxen ålder att känna samhörighet med andra och hennes identitet kommer att vara mer beroende av någon annans identitet, först med mammans som liten flicka och sedan med en mans identitet i vuxen ålder. Chodorow menar att detta kan ge egenskaper hos kvinnan som sensitivitet och emotionellt engagemang. (Giddens 2001 s.171-172 och Chodorow 1995)

Då pojkar ska bli en man, det vill säga något som mamman inte är, så kommer pojkar, enligt Chodorows teori, att skapa en känsla för sitt eget jag genom att ta avstånd från modern, då de på det sättet lär sig om vad som är manligt. Genom att de tar avstånd utvecklar inte pojkarna förmågan att fungera i nära relationer. Chodorow menar att de utvecklar ett analytiskt förhållningssätt till världen som innebär att de inte kan hantera och förstå sina egna och andras känslor. Chodorow menar att separationen från modern ska ses som något negativt då det är där och då den manliga identiteten skapas. Separationen eller icke-separationen från modern ger konsekvenser senare i livet. Hos männen blir det att de får känslan av att deras identitet hotas när de engagerar sig i relationer med andra människor, medan i kvinnors fall är det när de är själva de upplever ett hot mot deras identitet. Dessa mönster förs vidare från en generation till nästa då Chodorow anser att mamman har en viktig roll under barnets första levnadsår. (Giddens 2001 s. 171-172 och Chodorow 1995)

Det idealiska offret

Nils Christie (2001) tar upp begreppet, det idealiska offret, och hur en offerstatus kan konstrueras. Han tar även upp kriterier för ett idealiskt offer och även för den idealiska gärningsmannen. Christie menar att det idealiska offret har en lika legitim och offentlig status som exempelvis en "hjälte" eller en "förrädare". Att vara ett offer är inte objektivt, utan det är ett subjektivt fenomen som uppkommer med hjälp av medverkandenas förklaring av en specifik situation. En livssituation där någon klassar sig själv som offer kan alltså för någon annan betyda något helt annat. (Christie, 2001)

Christie (2001) tar upp fem olika egenskaper som det idealiska offret alltid har:

1. Offret är svagt, gammalt eller mycket ungt.
2. Offret utför ett betydelsefullt och respektabelt projekt.
3. Hon eller han befinner sig på en plats som kan anses som normal för tidpunkten.
4. Gärningsmannen eller förövaren är stor och ondskefull.
5. Gärningsmannen är okänd för offret.

Det finns även ett sjätte villkor där han menar att för att vara ett idealiskt offer måste han eller hon vara så pass mäktig att fallet blir uppmärksammat och att det går lätt att kräva status som ett idealiskt offer. (Christie, 2001)

Det finns även icke-idealiska offer som har svårt att få andra att se dem som offer eller till och med svårt att se sig själva som offer. Exempel från förr är att häxor klassades som icke-idealiska offer då de hade motsatta intressen som andra och levde i kulturer där exempelvis ansvar för sjukdom tillerkändes just häxorna. (Christie, 2001)

Christie (2001) tar också upp att handlingar inte är, de blir. Förklaringarna och definitionerna av specifika handlingar och aktörer är följder av vissa sociala organisationsformer. Christie (2001) menar att det i samhället är viktigt att skapa ideal och sociala system, men att offer och gärningsman inte nödvändigtvis ger speciellt stor användbarhet.

4 Metod

4.1 Kvalitativ metod

Då vi är intresserade av att se hur sexmissbrukare framställs i media och inte hur många sexmissbrukare det finns så passar det oss bättre att använda en kvalitativ metod än en kvantitativ metod. Aspers (2007) skriver att inom kvalitativ forskning betonas dels subjektivismen och dels förståelse. Med förståelse menar Asper (2007) att den som studerar fältet måste ha förståelse för att det är aktörerna i fältet som skapar de specifika kategorierna. Han menar att dessa kategorier inte går att komma ifrån om man vill förstå hur personerna på fältet agerar och skapar mening, det vill säga det är aktörerna på fältet som konstruerar verkligheten som studeras.

4.2 Dokumentanalys

Vi har valt att göra en dokumentanalys då det vi avser att undersöka är dags- och kvällspressens framställning av sexmissbrukande män och kvinnor. Dokumentens, i vårt fall artiklarnas, styrkor är att de beskriver hur företeelser konstrueras vid exakt samma tidpunkt alltid, de förändras alltså inte över tid (May, 2001).

May (2001) tar upp två olika sätt att förhålla sig till dokumenten. Det första är att forskare ser dokumenten som en ren avspeglning av verkligheten. Forskarna utesluter det faktum att tolkningarna av dokumenten kan ha betydelse och menar att det som dokumenten säger är sanning och verklighet (May, 2001). Det andra sättet till hur forskare kan förhålla sig till dokumenten menar May (2001) är att de ser dokumenten som ”ett svar på de praktiska krav som var anledningen till att de producerades”(May 2001 s. 219). Detta andra sätt att förhålla sig innebär öppna tolkningar och möjliggör för olika konstruktioner av vad som skett (May, 2001). Det är detta andra sätt att studera dokumenten vi kommer att använda oss av i uppsatsen.

Diskursanalys

Genom de olika dokumentens diskurser kommer vi att genomföra en diskursanalys av det insamlade materialet. Diskurs är ett svårdefinierat begrepp, men i grunden handlar det om hur språket är strukturerat i olika mönster. Diskurs förklaras som ett sätt att se världen på eller i alla fall en del av världen. Diskursanalys är i sin tur en analys av dessa mönster i språket. Det finns olika sätt att förhålla sig till diskursanalys men alla sätten poängterar att det är viktigt att

vara medveten om att diskursanalys varken speglar omvärlden, våra identiteter och sociala relationer neutralt utan den har även en aktiv roll i skapandet och förändringen av omvärlden på samma sätt som den har av förändringen och skapandet. (Winther Jørgensen och Philips, 2000, sid. 7). Michael Foucault har haft en stor inverkan på diskurs och hans definition av diskurs i Winther Jørgensen och Philips (2000 s. 19) är:

Man kallar en mängd utsagor för [diskurs] i den mån de beror av samma diskursiva formation ... den består av ett begränsat antal utsagor för vilka man kan definiera en mängd av existensvillkor (Foucault 1972:133).

Foucault menar att kunskap inte är en ren avspegling av verkligheten utan sanningen är en diskursiv konstruktion om vad som är sant och falskt. Foucault fokuserar på begreppen makt och kunskap. Han menar att makt dels skapar vår sociala omvärld men att makten också bestämmer omvärlden på det sätt att vissa handlingar accepteras och vissa förskjuts. När det kommer till makt så anser Foucault att makt och kunskap är nära ihopkopplat, att makt ger kunskap, och följden av det blir att makt blir nära kopplat till diskursen. En konsekvens av att Foucault kopplar ihop makt och kunskap gör att han anser att sanningen blir omöjlig att nå då människan inte kan sätta sig utanför diskursen och se in på den. (Winther Jørgensen och Philips 2000, sid 19-21).

Diskursen har olika begränsningsprinciper och främst då tre stycken. En av dem är kommentaren. Den innebär att en diskurs, eller en text, blir återberättad flera gånger, vilket kan göra att grundtextens innehåll försvinner och kommentaren tar dess plats och blir den sanna. Kommentaren har två roller, den både skiljer ursprungstexten och den nya texten åt, men gör ändå så att de hör ihop. Kommentaren gör det möjligt att konstruera nya diskurser som i slutändan tar ursprungstextens plats, men den kan ändå inte undvika att upprepa det som redan sagts. En annan begränsning som diskursen har är att författaren själv väljer vad som ska skrivas och framförallt vad som inte ska skrivas. Ytterligare en begränsning hos diskursen är disciplinen. Dock går denna begränsning inte ihop med de övriga två. Den går inte ihop med författarprincipen då en disciplin definieras av bland annat en samling metoder som kan disponeras av vem som helst. Den går inte ihop med kommentarprincipen då en disciplin inte handlar om att återupptäcka eller återupprepa något utan det handlar om vad

som krävs för att det ska kunna skapas nya yttranden. Foucault menar att disciplinen är en sorts kontrollprincip för att diskursen ska kunna produceras (Foucault, 1993, sid. 16-22, 25).

4.3 Urval

För att hitta passande och relevanta artiklar har vi sökt i databaserna ”mediearkivet” och ”presstext” eftersom de har arkiv med artiklar från den typ av dags- och kvällspress som vi är intresserade av. Våra sökord var i mediearkivet ”sexmissbruk” och ”sexberoende” och i presstext sökte vi endast på ”sexmissbruk” då det gav tillräckligt med träffar. Första sökningen i mediearkivet på begreppet ”sexmissbruk” gav 534 stycken träffar. Andra sökningen på begreppet ”sexmissbruk” gav 117 stycken träffar. Sökningen i presstext gav 230 stycken träffar. Vi har valt artiklar endast från svenska tidningar för att begränsa urvalet. Vår tidbegränsning sträcker sig från 1999 fram till 2010 eftersom vi ville kunna göra en så tidmässigt aktuell undersökning som möjligt.

Vi har valt bort artiklar som inte handlar om sexmissbruk i sig utan som endast nämner begreppet i förbifarten. Vi har även valt bort artiklar som förekommer flera gånger i olika tidningar. Ett annat urval vi gjort är att vi valt bort artiklar som handlar om samma person, exempelvis Tiger Woods, då artiklarna om honom var så många att vi hade kunnat göra en undersökning helt baserad på honom om intresse funnits. Vi har dock använt ett par artiklar om honom och andra kända personer då artiklarna varit relevanta för syftet.

Efter alla urval hade vi 80 stycken artiklar att arbeta med. När vi började koda upptäckte vi dock att det inte gick att koda på alla artiklarna och i slutändan hamnade antalet på 60 stycken. Vi anser att vi uppnått mättnad med detta antal och är nöjda med det.

Materialets styrkor och svagheter

En av anledningen till att vi har valt att göra en diskursanalys av tidningsartiklar är det breda utbud av material som finns, detta gjorde att vi fick mycket empiri att arbeta med. Då det fanns så mycket material att ta del av, gav det oss en möjlighet att få olika perspektiv på samma fenomen. De tidningar vi har valt att analysera läses dagligen av delar av Sveriges befolkning, vilket betyder att informationen når en stor publik. Vi menar därför att det går att finna olika diskurser i tidningarna som vi använt oss av. Det finns dock även svagheter med diskursanalysen. Då det enbart går att utgå från det material som står i artiklarna så kan man

inte gräva djupare i materialet med hjälp av följdfrågor om det är något som är oklart. Detta har gjort att vi enbart har kunnat analysera det som har stått där och inte saker som varit underförstådda, vilket kan ha gjort att vi har missat viktiga saker. Ett annat problem med en dokumentanalys är att förstå vad författaren menar och vad syftet med artikeln är. Trots dessa nackdelar med metoden så anser vi att våra frågeställningar besvaras på ett bra sätt genom en dokumentanalys av artiklarna.

4.4 Etiska överväganden

Vi anser att det är etiskt försvarbart att göra vår analys baserad på artiklar från svensk dags- och kvällspress eftersom alla artiklarna redan varit publicerade i tidningar som är tillgängliga för alla. Vi ser därför heller inget behov av att anonymisera i artiklarna, exempelvis genom att ändra på namn. Vi har dock i så stor utsträckning det går valt att inte använda oss av några namn, förutom när vi använder citat eller utgår från en specifik artikel.

4.5 Arbetsfördelning

Vi har gemensamt sökt efter all litteratur till uppsatsen. För att underlätta arbetet och på grund av tidsbegränsningen valde vi att dela upp vissa av böckerna. Vissa av böckerna har dock båda två läst. De böcker som bara en av oss har läst har vi redovisat för varandra för att vara säkra på att båda två tagit del av all information.

Båda två har sökt efter, läst och kodat på alla artiklarna. Detta har vi gjort både individuellt och tillsammans. Vi har skrivit hela analysen tillsammans men vissa delar av den övriga uppsatsen har vi skrivit individuellt. Vi har dock gått igenom dessa texter tillsammans och gjort gemensamma ändringar när det har behövts. Under allt läsande och skrivande som skett individuellt så har vi haft en fungerande och regelbunden dialog så att båda har känt sig delaktiga i allt arbete.

4.6 Bearbetning av materialet

Efter att vi valt vilka artiklar vi skulle använda oss av skrev vi ut dem i pappersformat för att få en bättre överblick av materialet. Därefter läste vi igenom alla artiklarna, både ensamma och tillsammans, för att kunna bestämma vilka kodningskategorier vi ville använda. De vi kom fram till att vi ville använda var:

- Vem är sexmissbrukaren i artikeln?
- Varför blev personen i artikeln sexmissbrukare?
- Vilka konsekvenser har personens eller personernas sexuella beteende medfört?
- Vem är experten i artiklarna, det vill säga vem är det som talar?
- Hur visar sig missbruket hos personen eller personerna i artiklarna?

Efter att vi kodat alla artiklarna som ovan säger gick vi igenom varje kodningskategori för sig och skrev ner vad vi hittat och sammanställde detta. Efter att vi sammanställt vår kodning märkte vi att kategorierna ”konsekvenser” och ”hur det visar sig” var lika varandra i resultatet, därför valde vi att slå samman dessa två kategorier i analysen.

5 Resultat och analys

5.1 Vem är sexmissbrukaren i artiklarna?

I artiklarna finner vi att 37 stycken handlar om män, jämfört med artiklar om kvinnor som är tretton stycken. Bland de resterande artiklarna handlar åtta stycken om både män och kvinnor och två stycken handlar om fenomenet sexmissbruk och inte specifikt om varken män eller kvinnor.

Åldern på sexmissbrukarna i artiklarna varierar mellan 25 år och 72 år. Intressant med detta är att inga kvinnor är över 53 år och de som är över 35 år framställs som ”friska” i sitt missbruk och även botade. Ett exempel som framställer tillfrisknande hos kvinnor finns i en artikel om 53 åriga Lena:

För fem år sedan valde Lena att gå i celibat. Sedan dess har hon hittat ett helt nytt lugn. – Jag känner mig stark och fri. Jag behöver inte vara snygg, behöver inte prestera eller vara till lags. Och män är numera mina jämlikar, inte enbart potentiella sexpartners. (Aftonbladet 2008-11-22).

Detta är intressant då männen i artiklarna är mellan 25 år och 72 år. Männen framställs inte som friska när de är över en viss ålder, som kvinnorna, utan de framställs som aktiva sexmissbrukare oberoende av åldern, givetvis med vissa undantag där även männen har

tillfrisknat. Här talas det om sexmissbruk som en sjukdom där missbrukarna kan bli botade eller tillfriskna. Sjukdomsbegreppet inom missbruk kommer från diskursen Minnesotamodellen där man anser att missbruk är en ärftlig sjukdom. Vi tar ingen ställning till detta sätt att se på missbruk utan använder oss av begreppet sjukdom när det används i artiklarna.

Winther Jörgensen och Philips (2000) tar upp Viven Burrs punkter som binder ihop socialkonstruktivismen. Den tredje punkten säger att i pågående sociala processer kan vissa sätt att förstå världen på skapas och vidmakthållas. Även om det i dagens svenska samhälle är vanligt att leva ensam finns fortfarande tron på normen om tvåsamhet kvar, speciellt gällande kvinnor. Detta är intressant då ingen av kvinnorna i artiklarna framställs som att de lever tillsammans med en partner till skillnad från artiklarna om män där 21 stycken av artiklarna säger att männen har en partner. Kvinnorna framställs alltså under sitt pågående sexmissbruk som ensamstående, vilket går emot normen om tvåsamhet och männen lever oftast i parförhållande vilket följer normen om tvåsamhet. Nedan följer ett citat från en artikel om en sexmissbrukande man vars fru valt att stanna kvar i förhållandet:

För oss har krisen varit en gåva. Vi kommer att jobba med det här resten av livet. Men det innebär att vi ständigt måste utvecklas, bli djupare, klokare. Att min man hade sex med andra kvinnor var bara det ytliga problemet. Det djupare är den stora känslomässiga sorg som vi måste hantera var för sig och tillsammans. (Sydsvenskan 2010-01-04).

Citatet visar hur författaren skriver hur frun i förhållandet framställer sin man som ett offer då hon beskriver att hans otrohet enbart är det ytliga problemet så framställs det som att det finns ett djupare problem, vilket gör att han kan framställas som ett idealiskt offer (Christie 2001).

I artiklarna framställs inte männen som några obehagliga, hemska personer, utan de kan vara din granne, din läkare, din lärare eller personalen i affären. Detta kan bekräftas av Torbjörn Fjellströms uttalande i Göteborgs-Posten:

Våldtäkt kan beskrivas vara den mest extrema formen av sexmissbruk. Men de flesta som söker hjälp är vanliga män. I alla åldrar. Med familjer, god social och ekonomisk ställning. (Göteborgs-Posten 2000-02-13).

I en av artiklarna beskrivs den sexmissbrukande mannen på följande sätt:

Sådan är ”Casanova mannen”.

Är cirka 23-50 år. Har oftast fru eller sambo och barn.

Lever utåt sett ett välordnat liv med bra jobb.

Är i hyfsad fysisk kondition.

Har i grunden bräcklig självkänsla.

Omvandlar känslor till sex och kan inte sluta. (Aftonbladet 1999-03-11).

Intressant är att det inte i någon av artiklarna finns någon liknande beskrivning om den sexmissbrukande kvinnan som det finns av mannen. Istället så beskrivs de sexmissbrukande kvinnorna bland annat på följande sätt:

Hon är späd, har ridbyxor, tjocktröja och stickad sjal. Mörkt, självlockigt hår ramar in ansiktet. Den intensiva blicken bakom glasögonen har lockat många män att ta kontakt genom åren. (Aftonbladet 2008-11-22).

För fem år sedan var Sara en vanlig småstadstjej. Hon jobbade, umgicks med vänner och gick på krogen – men hon saknade en man att dela sitt liv med.

- Det kändes som en omöjlighet att hitta ”mister right”. Jag var över 30 år och hade aldrig haft ett långt förhållande. Min självkänsla var körd i botten, säger hon. (Aftonbladet 2009-03-06)

Butler (2005) talar om att manligt och kvinnligt inte är något naturligt utan att det ”görs”, med andra ord skapas. Artiklarna visar att det inte finns någon gällande diskurs vad gäller framställandet av de sexmissbrukande männen och kvinnorna utan att definitionerna skapas genom de olika artiklarna. Både beskrivningen av den sexmissbrukande mannen och den sexmissbrukande kvinnan tyder på att vem som helst kan vara eller bli sexmissbrukare.

5.2 Varför är personerna i artiklarna sexmissbrukare?

Den vanligaste framställningen om varför män och kvinnor blir sexmissbrukare går under vår kodningskategori ”personligt och känslomässigt”, detta framkommer i citatet ur artikeln nedan:

Nästan alla som är destruktivt beroende av sex har upplevt någon form av missbruk i sin närmiljö när de var små. Ofta har de också blivit känslomässigt förbisedda och sexualiteten har tidigt kopplats ihop med någonting skamfyllt. En övervägande majoritet av alla sexmissbrukare har utsatts för sexuella övergrepp. (Helsingborgs Dagblad 2007-12-16).

Som nämnt ovan är den vanligaste framställningen om varför männen och kvinnorna i artiklarna blir eller är sexmissbrukare grundat i personliga och känslomässiga problem. Hos kvinnorna beskrivs dessa problem av författaren genom till exempel starkt bekräftelsebehov, dålig självkänsla och ett identitetssökande. En 30-årig kvinna uttrycker sig på följande sätt:

Jag tror att många som blir sexmissbrukare i själva verket är rädda för kärleken och närheten. Låg självkänsla i kombination med ett stort bekräftelsebehov blir en ond skurk. (Aftonbladet 2009-03-06)

I flera av artiklarna om kvinnor beskriver författarna att det kvinnorna är i behov av är bekräftelse, detta gör att de framställs mer som aktörer än som offer i frågan på om de är offer för sitt missbruk, då de framställs som att de medvetet söker efter något för att må bättre. Nedan följer citat som visar hur framställandet av sexmissbrukande kvinnor ser ut:

Utåt var hon tjejen som alla ville ha. Inuti var hon liten, osäker och i ständigt behov av bekräftelse – ett behov som bara kunde fyllas med kärlek och sex. Maya, 30, blev sexmissbrukare. (Aftonbladet 2009-03-23).

27 år och nyskild behövde hon bekräftelse. Bevis på att hon var gångbar på marknaden. – Jag hade många one night stands. Säkert 25 olika män under mina år som singel. Och mönstret med jakten på bekräftelse upprepade sig efter varje separation, berättar Lena som varit gift tre gånger. – Jag kan mycket väl ha varit sexmissbrukare, men begreppet fanns inte då. Efter tredje barnet, vid 37 års ålder, återhämtade sig inte kroppen lika bra som efter de förra graviditeterna. Då blev bekräftelsen ännu viktigare. – Många män sa att jag trots allt var mycket fräsch och bibehållen. Jag blommade på nytt och tog vad jag ville ha på ett ganska manligt vis. Det var inte människor jag sökte, utan sex och bekräftelse. (Aftonbladet 2008-11-22).

– Jag tyckte att det var helt underbart, och ville bara ha mer. Det blev som ett gift. Jag rusade hem från jobbet varje dag och kollade mejlboxen. (Aftonbladet 2009-03-06).

För att få ännu fler dejting skapade hon olika personligheter på sidorna, med skilda namn. En snäll, en knäpp, en självsäker, en mer destruktiv. Alla varianter. Och hon spelade rollerna. – Det var bekräftelse, jag ville bli sedd. Jag är uppvuxen i en dysfunktionell familj där jag aldrig fått någon uppmärksamhet. (Aftonbladet 2010-02-28).

Även de flesta männen i artiklarna framställs som sexmissbrukare på grund av personliga och känslomässiga problem men dessa är av annan karaktär. Hos männen framställs det som verklighetsflykt, ett sätt att döva ångest och tomhet och att de söker tröst och belöning. I två av artiklarna beskriver två sexmissbrukares fruar sina mäns beteende på följande sätt:

En sexmissbrukare är besatt. Personen måste döva sin ångest och ha sex och är inte närvarande som andra människor. (Uppsala Nya Tidning 2010-03-10).

Det är inte personen jag inte tycker om, det är det han gör. Det tog tid att förstå att han inte gör det för att vara elak mot mig. Att det är ett sätt han har hittat för att fixa något hos sig själv. Något som fungerat ångestdämpande men som idag har blivit ångestskapande. (Sydsvenskan 2010-01-04).

Anledningen till varför män blir sexmissbrukare beskrivs i de studerade artiklarna på liknande sätt, vilket följande citat visar:

Under en stor del av sitt vuxna liv har han använt sexuella förbindelser med kvinnor för att döva sin inre oro. Bakom den solbrända och självsäkert leende seglarfasaden har det funnits en osäkerhet. En känsla som Roger Nilsson idag kallar för oerhörd tomhet. En tomhet som han hela livet har försökt att fly ifrån. (Aftonbladet 2008-11-29).

Han skulle sluta med det här. Naturligtvis gjorde han inte det inte. Han kan inte. Det är som ett missbruk. Det är ett missbruk. Han säger själv att det inte är sexuellt, utan ångestdämpande. (Dagens Nyheter 2009-09-10).

I en av artiklarna låter journalisten psykoterapeuten Eva Hedlund ge sin förklaring till varför män blir sexmissbrukare:

Ofta beror det inte på några stora trauman. Många har inte känt sig älskade och har fått ta ansvar tidigt – saker som många andra varit med om, men som hos dessa män gjort att sex blivit en tröst. De tror inte ofta att någon kan tycka om dem på riktigt. De omvandlar besvikelser och sorg till sex, som är skönt och ger en tillfällig kick. De vill ofta bekräfta sin manlighet för sig själva. Men ofta känner de tomhet efter, säger Eva Hedlund. (Aftonbladet 1999-03-11).

Självfallet så är det inte alla kvinnorna i artiklarna som framställs som att de vill ha något, utan i vissa av artiklarna framställs kvinnorna, precis som männen, som att deras sexmissbruk finns där för att döva exempelvis ångest. Detta visar artikeln om Maria på:

Sexmissbruket var ett sätt att dämpa ångesten. Det kunde lika gärna ha blivit en annan drog, vilken som helst. – Jag tror att samhället i dag skapar missbrukare. Det finns så mycket ensamhet och så få saker att samlas kring. [...] – Jag vet att något var konstigt tidigt. Min pappa kunde säga ”hoppas du blir en lika bra älskarinna som din mamma” till mig redan när jag var fem, sex år. (Göteborgs-Posten 2006-04-28).

Intressant är att trots att både artiklarna om män och kvinnor framställer samma anledning till varför de är sexmissbrukare, det vill säga att det beror på personliga och känslomässiga problem, beskriver författarna att dessa problem visar sig på olika sätt. Den största anledningen hos kvinnor till varför de är sexmissbrukare framställs bero på ett starkt bekräftelsebehov, detta visar tio av artiklarna om kvinnor. En annan bidragande orsak till varför kvinnor blir sexmissbrukare beskrivs vara problem som härstammar från barndomen och är förknippade med relationen till sina föräldrar. Även i artiklarna om männen framställs problem i barndomen också vara bidragande orsak men det beskrivs handla mer om övergivenhet och avsaknad av känslomässig närhet som barn. Dessa orsaker som tas upp i artiklarna till varför både männen och kvinnorna blir sexmissbrukare är något som även Opitz et al. (2009) tar upp sin artikel. De tar upp orsaker som till exempel att det inte finns någon bra kontakt med ursprungsfamiljen vilket även författarna till artiklarna tar upp i flera av de artiklar som vi har analyserat och kodat.

Tomheten kommer, i Rogers fall, av en uppväxt med dålig fysisk och känslomässig kontakt. Hans föräldrar stöttade honom då han växte upp, ville att han skulle lyckas i livet. De uppmuntrade goda prestationer och gav beröm då Roger gjort något bra. Men kramar, kel och närhet, villkorslösa kärleksyttringar från mamma eller pappa – det har han få minnen av. (Aftonbladet 2008-11-29).

I sexmissbrukarnas fall spårar terapeuterna ofta att det har saknats verklig kärlek och närhet från föräldrarna. Det handlar sällan om svåra trauman eller övergrepp i barndomen. Däremot är det barn som tidigt fått ta känslomässigt ansvar för sig själva. (Göteborgs-Posten 2000-02-13).

Han beskriver sin barndom i Skövde, med mamma, pappa och två år yngre systern Nanna som en tid i ett hem utan kramar, utan tröst. Saknaden av känslomässig närhet gjorde att han redan som sjuåring sökte ersättning för tryggheten och bekräftelsen i sex. (Expressen 2007-09-04).

I efterhand har jag förstått varför jag underkastade mig så totalt. Det berodde på min dåliga självkänsla, som bottnar i mina föräldrars skilsmässa. Jag var då bara två år när de skilde sig, och min mamma träffade snabbt en ny man som hon fick flera barn med. Jag upplevde det som att hon aldrig riktigt hade tid för mig och jag tog väldigt illa vid mig av det. Min pappa, däremot, skaffade aldrig någon ny familj och gav mig istället så mycket uppmärksamhet att jag inte kunde ta emot den. Jag kände mig ovärdig all hans kärlek, det var som om jag kände skam när någon tyckte om mig så mycket. (Aftonbladet 2009-03-23).

I de fyra citaten ovan beskriver författarna hur barndomen kan forma en person till att bli sexmissbrukare. Chodorows teori menar att då pojkar som inte får uppleva den nära kontakt som många flickor i ung ålder får med sin moder så får de svårare att senare i livet skapa nära känslomässiga kontakter med andra. Chodorow anser att flickor som har den nära kontakten med sin moder inte får det svårt att knyta nära relationer med andra, utan de blir istället bekräftade i sin kvinnlighet när de har en nära relation till en man. Det sista citatet ovan (Aftonbladet 2009-03-23) beskriver en kvinna som inte har haft någon nära relation med sin moder som liten, utan har istället fått ett överflöd av kärlek av sin pappa. Chodorow menar att pappan inte är lika viktig i frågan om att kunna lära sig att skapa nära känslomässiga

kontakter med andra (Giddens 2001 och Chodorow 1995). Författarnas framställning och beskrivning om kvinnans barndom överensstämmer med Chodorows teori.

Att författarna i artiklarna framställer männen som svaga och övergivna personer som vill dämpa sin ångest gör att den beskrivningen stämmer överens med Christies (2001) teori om det idealiska offret. Offret måste vara svagt, vara respektabel, vara på en plats som anses vara normal för tidpunkten, gärningsmannen måste vara stor och ondskefull och gärningsmannen måste vara okänd för offret. Männen framställs som svaga på grund utav erkännandet av sina problem. De beskrivs vara respektabla och respekterade som fäder, makar och arbetande män och då de oftast skildras leva i ett förhållande så följer de tvåsamhetsnormen. I artiklarna beskrivs männens gärningsman de flesta fall vara ångesten. Det framgår inte i någon av artiklarna att männen är medvetna om anledningen till att de har ångest och på grund av det framställs gärningsmannen som okänd för dem. Butlers (2005) diskurs om den heterosexuella matrisen menar att det krävs två starkt identifierbara kön/genus för att förstå manligt och kvinnligt. Då synen på mannen i vår rådande kultur innebär att han skall vara ”maskulin = manlig = man” så går framställningen av mannen i artiklarna emot denna diskurs då det manliga inte blir tydligt och identifierbart eftersom mannen framställs som svag. En journalist i Dagens Nyheter beskriver kortfattat hur en idag tillfrisknad 60-årig manlig sexmissbrukare utvecklat sitt sexmissbruk:

Som liten pojke använde han onani som verklighetsflykt. I tonåren led han av ett enormt självförakt och använde alkoholen som ett ångest dämpande medel. Efter 25 blev sex hans flyktväg. (Dagens Nyheter 2009-12-20).

Intressant är att i artiklarna om kvinnliga sexmissbrukare framställs dem inte som idealiska offer av varken sig själva eller journalisterna. Genom kodningen av artiklarna har det framkommit att anledningen till att kvinnorna har svårt att bli framställda som idealiska offer är att dem bland annat går emot den fortfarande rådande tvåsamhetsnormen då de lever som ensamstående. De framställs även ha ett begär i sitt missbruk vilket grundar sig i att de söker bekräftelse i form av sex till skillnad från männen som framställs som att de erkänner sig som svaga då de missbrukar sex för att dämpa sin ångest. Detta stämmer överens med Christies (2001) resonemang om att häxor förr i tiden hade svårt att bli sedda som idealiska offer då de gick emot den rådande kulturen precis som kvinnorna i artiklarna framställs gå emot dagens

rådande kultur då det ofta beskrivs att de byter sexpartner istället för att stadga sig och bilda familj. Citatet nedan visar hur 30-åriga Sara beskriver sitt sexmissbruk:

Det var bara wow, alla dessa män vill ha mig! Den ena ledde snabbt till det andra. Innan Sara hann känna efter ordentligt började hon bjuda hem okända män till sin lägenhet. Mötena ledde alltid till sex. – Jag inbillade mig att det var MIG de ville ha, fast någonstans fattade jag ju att jag hade kunnat vara vem som helst. Männerna kom från hela landet. Giftna, ogiftna, sambos, singlar...(Aftonbladet 2009-03-01).

Citatet är intressant då det beskriver att Sara är medveten om att det inte är henne som person männen ville ha, men att de gav henne den bekräftelsen hon sökte. Det faktum att författarna framställer det som att hon visste att vissa av männen hade förhållanden och att hon beskrivs vara medveten om sina handlingar gör att hon har svårt att accepteras som ett idealiskt offer. I Saras fall beskrivs sökandet efter bekräftelse inte som något som sker omedvetet, vilket gör att förövaren, bekräftelsebehovet, inte är okänt. Reed (2000) beskriver en typisk kvinnlig sexmissbrukare i sin artikel. Hon skriver att många kvinnliga sexmissbrukare använder sex för att fylla ett hål och har ofta många olika sexpartners, vilket det efter analysen av artiklarna har visat sig att kvinnorna i artiklarna framställs ha. Opitz et al. (2009) tar upp att i de studier som de har gjort så har de sett ett samband mellan det de kvinnliga sexmissbrukarna gör och behovet av kontroll, makt och uppmärksamhet. Just behovet av uppmärksamhet är något som framställs i Saras berättelse. Hon beskriver i artikeln hur underbar känslan var över att alla männen ville ha henne, men att hon innerst inne visste att det inte var henne de ville ha, utan hon kunde varit vem som helst. Att hon framställs vara medveten om det förstärker diskursen om att kvinnliga sexmissbrukare inte framställs som offer utan använder missbruket för att fylla ett hål. Att Sara i artiklarna beskrivs vara medveten om att hon träffar personer som har förhållande, gör att hon inte ses som ett offer, då hon framställs vara medveten om att hon hjälper till att skada den tvåsamhetsnormen som finns i dagens samhälle. När det i artiklarna framställs som att kvinnorna är medvetna om vilka konsekvenser deras beteende för med sig leder det till att de inte lika tydligt som männen i artiklarna framställs som offer. Detta visar en artikel som beskriver en kvinna som fysiskt skadas av sitt missbruk men ändå fortsätter med det:

Det är 2005 och en behandling för sexberoende kvinnor ska precis ta fart i Stockholm. En kvinna är fast besluten om att få ordning på sitt liv och anmäler sig. En sista gång, tänker hon kvällen innan och stämmer träff med en man via nätet. Inställd på tillfälligt sex åker hon med honom i hans bil. Hon kommer inte hem efter den kvällen utan dumpas utanför Södersjukhuset. Efter en vecka på intensivvården med brutna revben och allvarliga skador skickas hon hem. Väl hemma ger hon sig åter ut på nätet för att hitta någon att ha sex med. (Göteborgs-Posten 2006-04-28).

Hade kvinnan som citatet handlar om framställts söka hjälp för sitt missbruksproblem efter de allvarliga konsekvenser som det beskrivs i artikeln så hade hon framställts som ett offer för den misshandel hon var utsatt för. Även om hon gör det i artikeln så framställs hon inte som ett offer för sitt missbruk utan hon framställs istället som en aktör som medvetet fortsätter sitt missbruk trots konsekvenser i form av misshandel.

5.3 Hur sexmissbruket visar sig hos männen och kvinnorna i artiklarna

Analysen av artiklarna visar att den vanligaste konsekvensen av männens missbruk framställs vara att det drabbar andra människor i deras närhet så som till exempel deras fruar eller sambos. Dessa konsekvenser är exempelvis otrohet, de ljuger, partnern blir medberoende och de sårar andra genom sitt beteende. Konsekvenserna av kvinnornas beteende beskrivs vara av sexuell karaktär då de vanligaste konsekvenserna förklaras vara att livet endast kretsar runt sex, sex med nya män ofta eller att de inte har sex alls efter att de tillfrisknat. Hur kommer det sig då att männen fortfarande blir framställda som offer, trots att deras missbruk drabbar andra i större utsträckning än kvinnornas missbruk? Då männen oftast i artiklarna framställs ha en partner och denna antingen väljer att stanna kvar eller att lämna dem visar på att oavsett vad deras partner väljer att göra framställs männen som offer. Om partnern väljer att lämna sin man på grund av hans sexmissbruk framställs han som ett offer då han blir lämnad på grund av ett beteende han själv inte kan styra över eftersom det bottnar i ångest. Stannar däremot partnern så bekräftas mannens sexmissbruk och hans ställning som idealiskt offer då partnern stannar för att hjälpa honom eftersom han är svag eller sjuk. Citaten ur olika artiklar nedan visar hur partnern framställs som medberoende:

Min instinkt att rädda honom slog till precis just där och då, för om jag räddade honom räddade jag mig själv. I samma sekund jag lovade att stanna kvar ersattes tomheten av

överväldigande kärlek. Om jag bara räddade honom skulle allt bli bra. (Aftonbladet 2009-09-06).

Han var verkligen kär i mig, ville ha familj, ville sluta. Och det gjorde han. Men sedan började han igen berättar Catrin.

Först köpte hon lögnerna, förklaringarna, men när de flyttade ihop och gifte sig kunde hon inte längre se mellan fingrarna.

– Beroendet blev tydligt när min man ville sluta, men inte kunde.

[---] Catrin valde att acceptera sin mans missbruk och stanna kvar under tillfrisknandet. Den egna uppväxten med alkoholism i familjen innebar att hon visste vad det innebär att vara anhörig till en missbrukare.

”Jag är medberoende. Jag har svårt att se mina egna gränser. Men jag älskar också honom. Han är en fantastisk man och han var lika förtvivlad som jag efter att ha agerat ut”. (Sydsvenskan 2010-01-04).

Hon gick från att vara den bedragna till den som skulle rädda bedragaren. Hon blev medberoende och försökte hela tiden att bli lite bättre, lite snällare. Allt för att få honom att förstå att han behövde henne. (Dagens Nyheter 2009-12-20).

Citaten ovan beskriver en partner som vill hjälpa sin man som är i behov av att bli räddad. Att framställas som att vara i behov av att bli räddad tyder på svaghet hos mannen vilket är en anledning till att mannen blir accepterad som ett idealiskt offer.

Det är viktigt att påpeka att inte alla artiklarna om män framställer dem som otrogna, utan ett annat vanligt framställande är att de är beroende av porr och onani. Erik Sundby som är en terapeut med 20-års erfarenhet inom området beskriver både männens och kvinnors sexmissbruk i en artikel:

För män handlar det ofta om fantasier framför internet och porrtidningar. För kvinnor är det vanligaste att behöva förföra eller erövra andra sexuellt. – Gemensamt för båda könen är att man sexualiserar sina behov. (Göteborgs-Posten 2006-04-28).

Detta tydliggör det faktum att männen oftare framställs som idealiska offer än kvinnorna då deras sexmissbruk inte alltid berör andra. Detta tydliggörs i artikeln om den 36-åriga småbarnsföräldern Tomas:

Jag tittade framförallt på filmer. Det handlade om tio-tolv timmar i ett sträck då jag varken åt eller drack. Jag var så utmattad att jag höll på att ramla av stolen.

Onanerandet ledde till blodiga sår, men han kunde ändå inte sluta. Ångesten var så svår att Tomas funderade på självmord. Psykvården kunde inget göra (GT 2006-06-29).

En annan artikel som framställer att männen kan missbruka porr och bli beroende av onani är artikeln om Per. Till skillnad från artikeln om Tomas, där det beskrivs som att han ”endast” missbrukade porr och inte var beroende av sex med andra, visar artikeln om Per att missbruket kan se väldigt olika ut för olika män och kvinnor.

– Men jag var konstant otrogen. Och samtidigt upptäckte jag internetporren och där fanns inga hämningar. Det gick till och med så långt att min flickvans morsa kom på mig när jag satt och porrsurfade, men trots att jag kände stor skuld slutade jag inte. Tårarna tränger fram i ögonvråerna. Han beskriver hur han masturberade i sängen bredvid sin flickvän och skrek ”Håll käften!” ifall hon störde honom. – Sex tog över helt och jag kände ingen kärlek. Vissa dagar bestod bara av sex. Jag ville till slut ta livet av mig. Vilket jag också försökte genom att hoppa ut genom ett fönster. Men mest var det ett rop på hjälp. (Helsingborgs Dagblad 2007-12-17).

Cybersex kallar vi sexmissbrukets kokain. Man blir beroende väldigt fort och risktagandet eskalerar mycket snabbare än när det gäller andra typer av sex. Internet finns ju där lättillgängligt 24 timmar om dygnet och utan begränsningar. Man porrsurfar, chattar, jagar tillfälliga relationer, filmar sig själv med webbkamera. (Helsingborgs Dagblad 2007-12-16).

Både Cooper et al. (2000) och Schneider (2000) skriver att internet kan ta över en stor del av en sexmissbrukares liv. Cooper et al. (2000) skriver att det finns tre olika huvudgrupper när det kommer till cybersex och en av dem handlar om pornografi. I analysen av artiklarna så visar det sig att många sexmissbrukare framställs använda pornografi som ett uttryck för sitt missbruk. Schneider (2000) nämner i sin artikel att en av anledningarna till att internetanvändandet är vanligt bland sexmissbrukare är att det är billigt, lagligt och inte ger några könssjukdomar. Hon skriver vidare att när en sexmissbrukare använder internet för att tillfredsställa sitt sexuella behov så innebär inte det att personen inte är intresserad av sex utan det handlar om att personen riktar sitt sexuella intresse till datorn istället för sin partner.

En annan konsekvens som artiklarna visar av männens sexmissbruk är att tolv stycken beskrivs bryta mot lagen. Lagöverträdelserna visar sig i form av att de köper sex, begår övergrepp och står åtalade för sexualbrott. Intresseväckande i samband med detta är att även dessa män framställs som offer.

När han i mellanstadiet utsattes för sexuella övergrepp av sin bästa kompis storebror växte självföraktet. – Jag skämdes och vågade inte berätta för någon. Jag trodde att det var mitt fel, att det var jag som hade förfört honom och att jag var bög. Han sa också till mig att jag inte fick berätta, säger han.[---] Sedan kommer händelserna som Per idag har svårt att tala om och som han också av hänsyn till offret inte vill gå in närmare på. Han utsatte en person för samma saker han själv varit med om som barn. – Jag visste att det inte var rätt. Ändå gjorde jag det. Det var som ett tvång och jag var helt avstängd. Efter övergreppen bröt Per ihop totalt i panikångest. Han sökte akut psykiatrisk vård för att skydda offret och sig själv. (Helsingborgs Dagblad 2007-12-17).

Ovanstående utdrag ur en artikel visar på hur sexualförbrytaren framställs som ett offer för sitt sexmissbruk då han beskriver sig vara helt avstängd och att han behöver vård. Winther Jörgensen och Philips (2000) tar upp Vivien Burrs punkter om socialkonstruktivism där en av punkterna säger att i en specifik världsbild blir vissa handlingar otänkbara och får vissa sociala konsekvenser. Pers handling beskrivs ge honom konsekvenser då han, vilket framgår av artikeln i fulltext, får ett fängelsestraff. Detta till trots gestaltas Per som ett idealiskt offer då han söker hjälp för sitt handlande och även polisanmäler sig själv. Att Per trots det brott han begått framställs som offer kan få sociala konsekvenser som att samhället ser med mildare ögon på personer som begått sexualbrott i de fall de lider av sexmissbruk om fler sexualbrottslingar framställs på samma sätt som Per gör i pressen. I utdraget om Per så beskrivs han berätta att han blev utsatt för övergrepp som barn och att han senare gjorde samma sak i vuxen ålder. Detta samband är något som Opitz et al. (2009) tar upp i sin artikel och de skriver även att de är flera andra författare som ser samma samband. Reed (2000) tar även hon upp sambandet mellan sexuella övergrepp som sker i barndomen och sexuella övergrepp som begås av den personen i vuxen ålder och att utav den handlingen så följer en stark känsla av skam. Reed (2000) tar även upp Patrick Carnes olika nivåer av beroende. Den tredje nivån som innebär att beteendet får allvarliga sociala, psykologiska och rättsliga konsekvenser överensstämmer med Pers historia. Den psykologiska konsekvensen av hans

beteende framställs vara att efter att han begått övergreppet bryter han ihop i panikångest och tar kontakt med psykvården. Som det tidigare framkommit i texten så fick han fängelsestraff för sitt brott vilket stämmer överens med den rättsliga konsekvensen. Den sociala konsekvensen framställs i artikeln vara av sexuell karaktär då han beskrivs leva i avhållsamhet. Detta beskriver citatet nedan:

Per har ännu inte kunnat ha sex sedan han kom ut ur fängelset, trots att han sedan en tid tillbaka lever i en kärleksrelation.

– Nej, jag är så skadad att jag fortfarande inte förmår annat än avhållsamhet. Men jag förstår ju att sex är en viktig del i många förhållanden. Och en dag hoppas jag att jag också kan se det fina i det. (Helsingborgs Dagblad 2007-12-17).

I en av artiklarna om golfproffset Tiger Woods, där de skriver om hans otrohetsaffär, framställs han tydligt som ett offer, vilket följer av citatet nedan, då han i artikeln erkänner vad han gjort och tar på sig skulden själv:

Han förnekade rapporterna om att personer i hans närhet hjälpt honom med dubbellivet. – Det är inte sant. Det var jag som gjorde det och ingen visste vad som pågick. Hade de vetat skulle de säkert ha försökt att stoppa mig. Han kunde inte sätta fingret på vilken som varit den lägsta punkten de senaste fyra månaderna. – Det har varit så många. När jag inte trodde jag kunde sjunka längre, då sjönk jag lägre. Pressad på exempel, svarade han: - Folk jag tvingats prata med och se i ögonen – som min fru, som min mamma. Han kallade de stunderna brutala. – De var båda mycket svåra eftersom jag sårat dem mest. De är de två personerna i mitt liv som står mig närmast och att uppriktigt berätta det jag gjort var mycket smärtsamt. Med tanke på det liv Tiger Woods levt har många undrat varför han gifte sig. Igår fick han just den frågan. – För att jag älskade Elin. Det gör att jag mår ännu sämre, att jag gjorde det här mot någon jag älskade så mycket (Aftonbladet 2010-03-22).

Att Tiger Woods i detta uttalande i artikeln tar på sig skulden och i texten framställs som svag då han uppfattas som uppriktigt ledsen gör att offerrollen överensstämmer med honom. Hade han inte framställts vara ärlig om händelserna utan förnekat dem eller inte kommenterat dem så hade han inte lika lätt accepterats som ett idealiskt offer. Det faktum att Woods är en känd person som besitter mycket makt inom sin sport, golf, gör att fallet blir

uppmärksammat. Detta stämmer överens med Christies (2001) sjätte villkor om idealiska offer, att om personen i fråga är mäktig har han eller hon lättare att få status som ett idealiskt offer på grund av att fallet blir uppmärksammat.

5.4 Experten i artiklarna

I 27 stycken av artiklarna var det sexmissbrukarna själva som hade ordet och som var dem som berättade sina historier. I nio stycken av artiklarna var det någon som författaren beskriver som ”expert inom ämnet” men som är anonym. De vanligaste namnen som nämns i de tio artiklar där experten nämns vid namn är Erik Sundby som arbetar som terapeut vid Dysberoendekliniken i Stockholm, Torbjörn Fjellström som är grundaren till Anonyma sex och kärleksberoende i Sverige och Eva Hedlund som arbetar som psykoterapeut vid RFSU-kliniken i Stockholm. Det är med andra ord främst sexmissbrukarna själva och ”experter inom ämnet sexmissbruk” som har ordet och skapar den sociala konstruktion som Ekecrantz och Olsson (1998) menar att media kan skapa. Det är dock författarna till artiklarna som står som ansvariga och som väljer vem som ska tala i artiklarna. Författaren väljer vad som ska sägas för att få läsaren att uppfatta händelsen som verklig (Ekecrantz och Olsson 1998). Att författaren oftast refererar till en person som allmänt kan anses som kunnig och trovärdig inom ämnet, exempelvis Torbjörn Fjellström, kan således ha att göra med att författarens text framställs som mer legitim om orden som används kommer från en ”expert”, vilket gör att texten blir verklig för läsaren. Det är viktigt att vara medveten om att när en expert, som till exempel Torbjörn Fjellström, uttalar sig så är det bara om en av flera olika diskurser som finns. Då han är allmänt känd för att vara kunnig inom sitt område så tillskrivs han ganska självklart expertrollen, vilket ger honom en hel del makt. Just maktbegreppet är något som Foucault pratar mycket om och som Winther Jörgensen och Philips (2000) tar upp. De skriver att Foucault menar att makt och kunskap är nära ihopkopplat till diskursen, vilket innebär att när en person som är kunnig inom sitt område får uttala sig i till exempel media i detta fall så ges han makten att säga sin sanning. Detta betyder dock inte att det är den enda och rätta sanningen då en diskurs är ett sätt att se världen på och en annan diskurs ser världen på ett annat sätt (Winther Jörgensen och Philips 2000).

I de resterande artiklarna är det bland annat anhöriga till sexmissbrukaren, talespersoner eller journalisten själv som är expert. Talespersonerna används endast i ett fåtal artiklar som

handlar om kända personers sexmissbruk. Följande citat visar på två olika experters sätt att uttrycka sig och framställa sexmissbruk:

De former av sex som flest patienter söker hjälp för är vad Erik Sundby kallar ”förförelse och erövring” och ”fantasisex”. I det förra är det själva jakten efter sexuella upplevelser som är det centrala eller maktkänslan som uppstår av att lyckas i sin erövring. Till fantasisex hör onani, porr, telefonsex och cybersex och att det är ett missbruk märks på att den enskilde isolerar sig, känner ensamhet, skuld, skam, oförmåga och ångest i samband med fantasierna samtidigt som de begränsar hans eller hennes vardag. (Helsingborgs Dagblad 2007-12-16).

Tomas beroende handlar om fantasisex. I hela sitt liv har han sökt tröst och belöning genom onani.

- Någonstans har jag förstått att jag inte känt mig älskad, att jag övergavs som barn, men jag har inga minnen av det. Med onani blev allting bra. (GT 2006-06-29).

Intressant med citaten ovan är att de båda uttrycker i princip samma sak, nämligen fantasisex, men experterna är olika. Det andra citatet kommer från en artikel där experten är sexmissbrukaren själv, han talar alltså från sin egen erfarenhet. Det första citatet däremot kommer från en artikel där experten är Erik Sundby, som arbetar som terapeut till sexmissbrukare, detta gör att hans ord kommer från erfarenhet från sitt arbete med sexmissbrukare. Ekecrantz och Olsson (1998) menar att medierna själva kan välja vad som ska publiceras och genom det sätt de väljer att framställa ett visst ämne kan de få människor att byta åsikt angående det aktuella ämnet. Då Erik Sundby framställs som en kunnig person med erfarenhet inom sexmissbruksvården gör att hans definition av vem som är sexmissbrukare kan verka som mer legitim än Tomas definition av det då han endast refererar till sig själv och sitt eget missbruk.

5.5 Avvikande artiklar

Vi har funnit sex avvikande artiklar som varken framställer män eller kvinnor som offer för sitt missbruk. Dessa sex artiklar är alla mycket olika och skrivna av olika personer. Två av artiklarna beskriver två högt uppsatta män i olika delar av världen. En av männen är premiärminister och den andra är president. Anledningen till att dessa två män inte stämmer överens med Christies (2001) teori om det idealiska offret är att ingen av männen i artiklarna

framställs erkänna sig som svaga. Beskrivningen av presidentens anledning till sitt missbruk är att det i hans kultur är tillåtet med polygami. En av Vivien Burrs punkter som tas upp i Winther Jörgensen och Philips (2000) menar att eftersom vi människor är historiskt och kulturellt präglade så kommer våra världsbilder vara i konstant förändring. Beroende på vilken kultur vi lever i ser vi samma fenomen på olika sätt. Citatet nedan av presidenten visar tydligt hur kulturskillnader kan se ut:

Jacob Zuma har tidigare varit inblandad i en sexskandal. [...], men Zuma erkände i rättegången att han haft oskyddat sex med den hiv- smittade kvinnan. Efteråt tog han en dusch för att själv inte bli smittad, uppgav Zuma. [---]

Det beror på vilken kultur man kommer från. Folk tolkar kulturer på skilda sätt. Någon tror att deras kultur är överlägsen andras, det är ett problem vi har i världen, sa Zuma, som intygade att han trodde på kvinnors lika rättigheter och bedyrade att han älskar sina fruar lika mycket. (Göteborgs- Posten 2010-02-02).

Ovanstående citat beskriver hur det socialkonstruktivistiska kan ha en stor påverkan på vår sociala världsbild. Presidenten kan alltså inte framställas som ett offer för sitt missbruk då hans beteende inte är avvikande i hans kultur och därför erkänner han sig inte som svag. Premiärministern framställs leva i en kultur som påminner mycket om vår i Sverige där tvåsamheten är normen. Varför han inte stämmer överens med Christies (2001) teori om det idealiska offret beror på att han framställs i artiklarna ha sex för att få ut njutningen av det och inte för att exempelvis dämpa någon ångest eller hantera problem som uppkommit i barndomen som flera av de övriga artiklarna om män visar. Detta tydliggörs i citatet nedan som är ett utdrag ur en artikel om premiärministern:

Men den senaste månaden har en helt annan bild trätt fram. Av en sexberoende man med så starka drifter att han ber sin hallick att omgående ordna fram ett gäng eskortflickor för gruppsex. Som ställer in en resa till New York där han ska tala inför FN:s generalförsamling för att istället ta en tur ut på landet med lyxprostituerade. Som använder regeringsplanet för att skjutsa sin favoritsångare Mariano Apicella och sina kockar till privata fester – och ändrar lagar för att göra det tillåtet när han blir kritiserad. [---]

– Jag är ju inget helgon som ni alla vet vid det här laget. Det finns många flickor som ser trevliga ut. (Aftonbladet 2009-07-26).

Den tredje avvikande artikeln handlar om en präst i Sverige som beskrivs ha blivit polisanmäld efter att han i ett brev ska ha ofredat en flicka, tafsat på konfirmander och sexuellt ofredat en hjälpsökande kvinna. Prästen framställs även ha porrsurfat och onanerat på allmän plats inför andra. De handlingar som beskrivs bli en effekt av prästens sexmissbruk är bland annat porr och då främst porrsurfning. Cooper et al. (2000) har studerat hur internet har haft en påverkan på människans sexuella beteende. De skriver att internet ger en möjlighet till att vara anonym och inte visa sitt sanna jag. Att prästen beskrivs ha använt porrsurfande som ett sätt att uttrycka sitt missbruk på stämmer överens med att internet erbjuder honom en möjlighet att vara anonym då han har en sådan position som gör det otänkbart för honom att utföra de handlingar som han gör offentligt. Att prästen framställs ha utfört handlingarna offentligt på ett bibliotek går emot tanken om att inte vilja vara offentlig. Schneider (2000) skriver att ett välkänt drag hos sexmissbrukare är att de måste göra mer och mer för att uppnå samma resultat. Hon tar som exempel upp att det kan vara att spendera mer tid på internet och att ha sex med fler personer. Prästen framställs i artikeln erkänna att han tvångsmässigt missbrukat porr sedan ung ålder och att han fått behandling för sitt missbruk. Varför framställs då inte prästen ett idealiskt offer då han i artikeln erkänner sin svaghet? Winther Jörgensen och Philips (2000) skriver om sambandet mellan kunskap och social handling där vissa handlingar är naturliga och accepterade men där andra är otänkbara. Beskrivningen i artikeln om prästens faktiska handlingar är inte accepterade oavsett vem som gjort det, men i de övriga artiklarna framställs männen som offer för exempelvis sitt tvång. Prästen blir dock inte framställd så eftersom hans position som präst gör det otänkbart att framställa honom som idealiskt offer då hans handlingar inte är naturliga och accepterade i förhållande till hans ämbete. Dessa avvikande artiklarna som inte framställer män som offer blir som en motdiskurs mot den diskurs som verkar vara den rådande i de övriga artiklarna. Den diskurs om framställningen av de sexmissbrukande männen som är den vanligaste är att de är offer, medan de i motdiskursen blir aktörer. Varför det blir så har att göra med, som vi tidigare skrivit, att de framställs ha en viss ställning eller position via sitt ämbete. En annan sak som kan påverka uppfattningen av dessa avvikande artiklarna är vad författaren till artiklarna väljer att utelämna. Detta är något som Foucault (1993) tar upp som en begränsning av diskursen. Han menar att författaren kan välja att ta med eller inte ta med vad han vill. Vad läsaren inte kan veta är om författaren till artikeln har utelämnat något, i dessa avvikande artiklarna, som skulle kunna framställa även dessa män som offer. Den fjärde artikeln som

avviker från de övriga på så sätt att personen i artikeln inte framställs som ett offer liknar artikeln ovan om prästen då den handlar om en polis.

En norsk polisman har häktats i två veckor misstänkt för att ha missbrukat sin ställning för att få sex.[---] mannen anklagas för att ha missbrukat sin ställning, eller förtroende- och beroendeförhållande. Han anklagas också för sexuell kränkning och oanständigt uppträdande mot kvinnor på internet. (TT 2010-03-12).

Det faktum att mannen i artikeln inte framställs som svag beror på att missbruket inte sägs bero på ångest. Mannen har även, precis som prästen, en position i samhället genom sitt yrke som gör att hans handlingar inte kan accepteras som naturliga eller tänkbara.

Den femte av de avvikande artiklarna är skriven av en journalist som anser att sexmissbruk är en myt och ett påhitt. Detta beskriver han i citatet som följer:

Idén om att man kan missbruka sex, och att det är en farlig sjukdom, har ingen förankring i vetenskapen. Anledningen till att den ändå kunde erövra världen är att tre mäktiga grupper har stor nytta av den – den kristna högern som vill sprida sedlighet, de otrogna männen som vill slippa örfilar, samt de mindre nogräknade terapeuter som tjänar pengar på att ”bota” sexmissbrukarna. (Expressen 2007-09-05).

Den sjätte och sista artikeln påminner om artikeln ovan. Författaren till artikeln menar att sexmissbruk är medias påhitt och att journalister använder sex för att locka läsare. Han menar även att beteendet som andra journalister kallar för sexmissbruk fanns redan på 1970- talet, men att människor då inte såg detta som ett missbruk. Dessa två sista avvikande artiklarna påstår att sexmissbruk inte finns och ser det inte som en sjukdom. Samenows (2010) resonerar i sin artikel om vad ett sådant här beteende ska kallas. Samenow (2010) skriver att sexuella beteendeproblem har varit kända under en lång tid och att dagens debatter handlar om ifall det ska klassas som en DSM-IV sjukdom eller inte. I olika vetenskapliga litteraturer finns det förslag på vad de ska kallas och den term som flest tycker man ska använda är Hypersexual Disorder då den beskriver en ökad sexdrift hos personerna. Samenow (2010) menar att anledningen till att forskare inte vill att till exempel tvångsmässigt eller beroendeframkallande ska användas är för att det ligger för nära andra DSM-IV sjukdomar och då det finns för lite kunskap om detta sexuella avvikande beteende så kan det inte klassas

som en sjukdom. Just ordet missbruk finns inte inom DSM-IV kategorierna som en psykiatrisk sjukdom på grund av att det är vagt och stigmatiserande, men Samenow (2010) menar ändå att tills ett bättre begrepp tas fram så kommer ordet sexmissbruk att användas på vissa sexuella avvikande beteenden.

6 Avslutande reflektion

Vi anser att vi genom hela uppsatsen har varit tydliga med att framföra att medias framställning av olika fenomen påverkar människors synsätt och uppfattning om de för stunden aktuella problemen, så även socialarbetarnas synsätt och uppfattning. Att media kan påverka människor kan både ha negativa och positiva konsekvenser då synsättet kan ändras beroende på vad som skrivs i medierna. I början av vår analys hade vi uppfattningen om att män och kvinnor skulle framställas lika i frågan om offerrollen. Det visade sig att detta inte stämde utan att männen framställdes som offer, till skillnad från kvinnorna. Detta tycker vi är häpnadsväckande då vi har uppfattningen av att kvinnorna fortfarande i vårt samhälle betraktas som det ”svagare” könet. Analysen visade dock inte att kvinnan framställs som starkare än mannen utan endast att mannen framställs som svag i förhållande till uppfattningen av den rådande mansrollen.

Vi anser att det är mycket intressant att anledningen till att mannen framställs som ett offer för sitt sexmissbruk grundar sig i att han vill dämpa sin ångest och fly verkligheten. Även om han gör det på ett sätt som skadar andra och som till och med kan innebära sexualbrott har pressen funnit ett sätt att framställa den sexmissbrukande mannen som ett offer. Kvinnornas missbruk framställs som att det grundar sig i ett starkt bekräftelsebehov och tar sig i uttryck genom nätdejting och att de har sex med många män. Detta drabbar endast dem själva vilket också tycks vara en bidragande orsak till att de inte framställs som idealiska offer. Vad beror då detta på? Kan det hänga ihop med ”hora och madonna”- fenomenet? Eller beror det på att mannen behöver en förklaring (något att skylla på) när de är otrogna och får ångest? Vi får inte något svar på detta genom artiklarna utan här kan vi bara spekulera. Enligt oss kan det dock ligga mycket sanning i att kvinnan fortfarande ses som någon som ska ta hand om sin familj och leva ett liv ”hemma”. Kvinnorna i artiklarna framställs alla som singlar som ”är ute i svängen”, vilket går emot de normer som kanske fortfarande är gällande i vårt nutida samhälle. En slutsats vi drar är att för att även kvinnorna skall kunna framställas som offer

för sitt sexmissbruk så behöver människors syn i allmänhet förändras på rollerna *man* och *kvinn*a, här menar vi även socialarbetarnas syn då sexmissbruk tycks vara ett växande socialt problem. Det vore ju förfärligt om bara männen som framställs som offer får hjälp i frågan!

Avslutningsvis vill vi belysa det faktum att vi inte tror att alla artiklarna där mannen framställs som ett offer var menade att framställas så, precis som att det säkert inte heller är meningen av författaren att framställa kvinnan som ett "icke-offer" eller aktör. Det känns därför viktigt att belysa problemet och att öka medvetenheten om pressens påverkan av bland annat sociala problem, så som sexmissbruk.

7 Referenslista

7.1 Litteratur

Aspers, P. (2007) *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber

Butler, J. (2005) *Könet brinner!* Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur

Butler, J. (2006) *Genus ogjort. Kropp, begär och möjlig existens*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag

Börjesson, M. (2003) *Diskurser och konstruktioner: en sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur

Chodorow, N. (1995) *Femininum – maskulinum. Modersfunktion och könssociologi*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur

Christie, N. (2001) ”Det idealiska offret”. I Malin Åkerström & Ingrid Sahlin, (red.): *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur

Cooper, A., Delmonico, D.L. & Burg, R. (2000) “Cybersex Users, Abusers, and Compulsives: New Findings and Implications” *Sexual Addiction & Compulsivity*, vol. 7, s. 5-29

Ekecrantz, J. & Olsson, T. (1998) *Det redigerande samhället. Om journalistikens, beskrivningsmaktens och det informerande förnuftets historia*. Stockholm: Författarna och Carlsson Bokförlag

Fjellström, T. (2009) *Kärlekens dysberoende*. Stockholm: Vulkan

Foucault, M. (1993) *Diskursens ordning*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion

Giddens, A. (2007) *Sociologi*. Studentlitteratur: Lund

Hirdman, A. (2006) *Tilltalande bilder : genus, sexualitet och publiksyn i Veckorevyn och Fib aktuellt*. Stockholm : Atlas

Jørgensen Winther, M. & Philips, L. (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

May, T. (2001/2005) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund : Studentlitteratur.

Meeuwisse, A. & Swärd, H. (2006) ”Vad är ett socialt problem”. I Anna Meeuwisse & Hans Swärd, (red.): *Perspektiv på sociala problem*. Falköping: Elanders Gummessons

Nationalencyklopedins hemsida (2010) <http://www.ne.se/sok/sexmissbruk?type=NE> (2010-05-13)

Opitz, Dawn M., Tsytsarev, Sergei V. & Froh Jeffrey (2009) ”Women´s Sexual Addiction and Family Dynamics, Depression and Substance Abuse” *Sexual Addiction & Compulsivity*, vol. 16:4 s. 324-340

Reed, Sarah J. (2000) “Shame and Hope in Sexual Addiction” *Journal of Ministry in Addiction & Recovery*, vol. 7:1, s. 9-17

Samenow, Charles P. (2010) “Classifying Problematic Sexual Behaviors – It´s All in the Name” *Sexual Addiction & Compulsivity*, vol. 17:1, s. 3-6

Schneider, Jennifer P. (2000) “Effects of Cybersex Addiction on the Family: Results of a Survey” *Sexual Addiction & Compulsivity*, vol. 7, s. 31-58

7.2 Tidningsartiklar

Andersson, Robert (2001) Att missbruka sex. Sexmissbrukaren löser alla sina problem genom att ha sex. *Aftonbladet*, 11 augusti

Almqvist, Heléne (2005) Louise, 31: Sex var min drog. *Expressen*, 23 januari

Almqvist, Heléne (2005) Rickard kunde inte sluta med sexchatten. *Expressen*, 23 januari

Almqvist, Heléne (2005) ”Problemen fanns inte för tio år sedan”. *Expressen*, 23 januari

Arncoff, Jorunn (2005) Hon vill dö som sin idol. *Aftonbladet*, 18 mars

Arncoff, Jorunn (2005) Så är vi otrogna. *Aftonbladet*, 1 april

Barbäck, Christina (2005) Incest. Hitlers okända skam. *Aftonbladet*, 4 augusti

Bergman, Ylva (1999) Så lever sexmissbrukaren. *Aftonbladet*, 24 februari

Bodin, Anna (2009) Misstänkta i sexhärva söker hjälp. *Dagens Nyheter*, 11 september

Bodin, Anna (2009) ”Tabu missbruka sex”. Katrins make använde datorn till porrsurfing, nätsex och att boka prostituerade. *Dagens Nyheter*, 10 september

Broman K, Maria (2009) ”Jag var sexmissbrukare”. *Expressen*, 23 april

Cantwell, Oisín (2007) Löpsedeln fick mig att vakna upp. *Aftonbladet*, 4 september

Cavalli, Catharina (2010) Jag hade mellan sex och femton killar samtidigt. *Aftonbladet*, 28 februari

Cavalli, Catharina (2010) När suget efter närhet blir ett missbruk. *Aftonbladet*, 28 februari

Engvall, Caroline (2009) Jag levde med en sexmissbrukare. *Aftonbladet*, 6 september

Forsberg, Johannes (2007) Johannes Forsberg: Sexmissbruk finns inte. *Expressen*, 5 september

Fransson, Dag (2004) Fler och fler behandlas för sexmissbruk. *Göteborgs- Posten*, 17 juni

Frithiof, Lotta (2010) Sexmissbruk stinker inte och handlar inte om sex. *Uppsala Nya Tidning*, 10 mars

Gustavsson, Cecilia (1999) ”Sexköparnas problem tas inte på allvar”. *Aftonbladet*, 11 mars

Holm, Stefan (2007) Jag är en sex- missbrukare. *Aftonbladet*, 18 mars

Hulten, Marie (2006) Beroende av nätporr. *Tomas*, 36, Kan få bistånd för att bli av med sitt missbruk. *GT*, 29 juni

Hultén, Marie (2003) Prästen erkänner sexmissbruk. *Expressen*, 4 december

Johansson, Anne (2000) Sex som missbruk. *Göteborgs-Posten*, 13 februari

Johansson, Sofia (2007) Besatt av att ha sex. *Expressen*, 4 september

Journiette Bernebring, Irina (2010) De anhöriga glöms ofta bort. *Sydsvenskan*, 4 januari

Journiette Bernebring, Irina (2010) Sexmissbruk. Svårt att få rätt hjälp som anhörig. Såren finns kvar hela livet. *Sydsvenskan*, 4 januari

Julander, Oscar (2006) Porrberoendet allt vanligare bland unga kvinnor. *Expressen*, 25 september

Lidbo, Ulrika (2008) Lena Dahlberg, 53, är inte ensam. Var tredje Wendelaläsare kan tänka sig att avstå från sex. *Aftonbladet*, 22 november

Löfgren, Emma (2006) ”Jag hade sex med 26 män samma kväll”. *Aftonbladet*, 1 maj

Nihlén, Johanna (2007) De flesta sexmissbrukare har utsatts för övergrepp. *Helsingborgs Dagblad*, 16 december

Nihlén, Johanna (2007) Per blev en sexmissbrukare. *Helsingborgs Dagblad*, 17 december

Nordström, Andreas (2007) Exet: ”Amy är sexmissbrukare”. *Expressen*, 20 augusti

Norgren, Ingemar (2009) Anklagad för våldtäkt skyller på sexmissbruk. *Norrköpings Tidningar*, 9 januari

Nyberg, Hanna (2006) Allt fler söker hjälp för att få bukt med sitt sexmissbruk. *Göteborgs-Posten*, 28 april

Nyberg, Hanna (2006) Jagade sex för att dämpa ångesten. *Göteborgs-Posten*, 28 april

Ohlsson Djerf, Sofia (2009) De sjukt otrogna. *Dagens Nyheter*, 20 december

Ohlsson Djerf, Sofia (2009) Vad gör man när ens partner ständigt är otrogen. *Dagens Nyheter*, 20 december

Passanisi, Åsa (2009) Mitt liv handlade bara om sex. *Aftonbladet*, 6 mars

Stenbäck, Lasse (2010) Sexmissbruk som missbrukas. *Tidningen Folket*, 13 februari

Sundholm, Magnus (2010) Jag har levt ett liv i lögn. *Aftonbladet*, 22 mars

Sundholm, Magnus (2010) Skyller otroheten på droger. *Aftonbladet*, 25 februari

Sunesson, Peter (2010) Bullocks man på rehabem. *Expressen*, 1 april

Sunesson, Peter (2010) Han köpte sex på strippklubb. *Expressen*, 2 april

Tunberger, Minna (2009) Jag var besatt av sex. *Aftonbladet*, 23 mars

Triches, Robert (2009) Berlusconis vänner: Sök hjälp för sex-missbruket. *Aftonbladet*, 23 augusti

Vedin, Elisabeth (2007) Ulrika Jonssons bekännelse. *Aftonbladet*, 23 mars

Wiman, Matilda (2009) Nöjesprofilen: Jag är sexmissbrukare. *Folkbladet*, 12 september

Wolmesjö, Lars-Gunnar (2010) Zuma pappa igen- ”behöver hjälp för sexmissbruk”.
Göteborgs- Posten, 2 februari

[Upphovsman okänd] (2004) Sexmissbruk- inget för kommunen. *Expressen*, 22 oktober

[Upphovsman okänd] (2006) Anställda sparkas på grund av sexmissbruk. *DINAPENGAR*, 11 december

[Upphovsman okänd] (2007) Vi inser båda att han är sjuk. *Dagens Nyheter*, 16 september

[Upphovsman okänd] (2008) David Duchovny ute från sexrehab. *TT Spektra*, 7 augusti

[Upphovsman okänd] (2008) Jag svek och manipulerade kvinnor i 30 år. *Aftonbladet*, 29 november

[Upphovsman okänd] (2008) Ska jag stå ut med porren? *Aftonbladet*, 2 november

[Upphovsman okänd] (2009) Experten: ”Det går att tillfriskna, men fri blir man aldrig”.
Aftonbladet, 6 mars

[Upphovsman okänd] (2009) Ingen rubrik. *Aftonbladet*, 24 november

[Upphovsman okänd] (2009) Jag är ju inget helgon. *Aftonbladet*, 26 juli

[Upphovsman okänd] (2010) Norsk polis åtalad för sexmissbruk. *TT Spectra*, 12 mars

[Upphovsman okänd] (2010) Obama: ”Woods fortfarande jättebra”. *TT Spectra*, 20 mars

[Upphovsman okänd] (2010) Patrik Sjöberg om groupies, livet som pappa och att han förstår Tiger Woods. *Aftonbladet*, 31 januari